

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 349-1906)

Originalt emne

Arbejderforhold

Arbejderforhold/Arbejderforhold i Almindelighed

Belysningsvæsen

Belysningsvæsen/Belysningsvæsenets Personale

Byraadet

Byraadet/Forretningsorden, Udvalg

Lønninger

Lønninger/Lønninger i Almindelighed

Uddrag fra byrådsmødet den 20. december 1906 - side 4

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 349-1906)

samtlige Pladsarbejdere paa Gas- og Elektricitetsværket om, at der betales dem fuld Dagløn, 3 Kr. 50 Øre pr. Dag i de 4 Maaneder, hvor Arbejdet er indskrænket til 9 Timer pr. Dag, og Gasværkets Vandpaafyldere og Lygtetændere om, at Lønnen for de førstnævnte maa blive forhøjet fra 90 Kr. til 100 Kr. om Maaneden, og for de sidstnævnte fra 11 Kr. til 15 Kr. om Ugen.

Formanden vilde henstille, at man henviste de foreliggende Andragender til et Udvalg bestaaende af Formændene for de Udvalg, hvorunder de paagældende Arbejdere sorterede, samt Taleren i Lighed med, hvad der havde været Tilfældet, da der forrige Efteraar havde været Spørgsmaal fremme angaaende Lønning af Kommunens Arbejdere.

Jakob Jensen havde i og for sig intet imod, at Andragenderne henvistes til det omtalte Udvalg. Han skulde dog allerede nu pointere, at der burde arbejdes henimod Indførelse af 9 Timers Arbejdsdagen for Kommunens Arbejdere, saaledes at disse lønnedes med 40 Øre pr. Time.

Samuelson skulde heller ikke modsætte sig, at Andragenderne sendtes i Udvalg, men han vilde dog gøre opmærksom paa, at de foreliggende Spørgsmaal ikke var ensartede. Det ene af dem var forsaavidt løst, som Udvalget for Brolægningsvæsnet havde foreslaaet at forhøje Lygtetændernes Løn fra 11 Kr. til 12 Kr. 70 Øre pr. Uge uden Forøgelse af deres Arbejde, en Ordning som disse havde erklæret sig tilfreds med. At Gas- og Elektricitetsværkets Pladsarbejdere ønskede fuld Dagløn for den kortere Arbejdstid om Vinteren, forekom ham ret rimeligt. I Vintermaanederne var det dyrest at leve, og de kunde ikke være tjent med i disse at skulle miste en Times Løn om Dagen. Det ønskelige vilde være, at man fik indført 9 Timers Arbejdsdagen med en Timeløn af 40 Øre pr. Time. Han skulde endelig oplyse, at der ogsaa fra Arbejderne paa Vandværket til vedkommende Udvalg var fremkommet Andragende om Lønforhøjelse.

Simonsen ansaa det efter de foreliggende Oplysninger og under de nuværende dyre Livsforhold for nødvendigt, at der for de vedkommende Andragere fandt en Forhøjelse af Lønnen Sted, og han troede at kunne gaa ud fra, at deri Raadet var Stemning for, at der burde gøres noget i saa Henseende, hvilket formentlig ogsaa fremgik af, at man ønskede Sagerne henvist til Udvalg og ikke afvist. Af de af Stadsingeniøren tilvejebragte Beregninger med Hensyn til de vedkommendes Lønforhold fremgik klart, at Kommunen ikke var nogen Mønster-Arbejdsgiver, medens den burde være blandt de bedste af disse. Arbejderne under Brolægningsvæsnet havde saaledes kun en ugentlig Løn af ca. 18 Kr. 80 Øre, for hvilket Beløb en Familie under de nuværende Forhold ikke kunde leve. Efter hans Mening burde den Minimums Løn, som Kommunen bød sine Arbejdere, ikke være under 21 Kr. om Ugen. Det var ganske vist ikke saa længe siden, at Lønforholdene for Kommunens Arbejdere var blevet forandrede, men

væsnet havde foreslaaet at forhøje Lygtetændernes Løn fra 11 Kr. til 12 Kr. 70 Øre pr. Uge uden Forøgelse af deres Arbejde, en Ordning som disse havde erklæret sig tilfreds med. At Gas- og Elektricitetsværkets Pladsarbejdere ønskede fuld Dagløn for den kortere Arbejdstid om Vinteren, forekom ham ret rimeligt. I Vintermaanederne var det dyrest at leve, og de kunde ikke være tjent med i disse at skulle miste en Times Løn om Dagen. Det

ønskelige vilde være, at man fik indført 9 Timers Arbejdsdagen med en Timeløn af 40 Øre pr. Time. Han skulde endelig oplyse, at der ogsaa fra Arbejderne paa Vandværket til vedkommende Udvalg var fremkommet Andragende om Lønforhøjelse.

Simonsen ansaa det efter de foreliggende Oplysninger og under de nuværende dyre Livsforhold for nødvendigt, at der for de vedkommende Andragere fandt en Forhøjelse af Lønnen Sted, og han troede at kunne gaa ud fra, at deri Raadet var Stemning for, at der burde gøres noget i saa Henseende, hvilket formentlig ogsaa fremgik af, at man ønskede Sagerne henvist til Udvalg og ikke afvist. Af de af Stadsingeniøren tilvejebragte Beregninger med Hensyn til de vedkommendes Lønforhold fremgik klart, at Kommunen ikke var nogen Mønster-Arbejdsgiver, medens den burde være blandt de bedste af disse. Arbejderne under Brolægningsvæsnet havde saaledes kun en ugentlig Løn af ca. 18 Kr. 80 Øre, for hvilket Beløb en Familie under de nuværende Forhold ikke kunde leve. Efter hans Mening burde den Minimums Løn, som Kommunen bød sine Arbejdere, ikke være under 21 Kr. om Ugen. Det var ganske vist ikke saa længe siden, at Lønforholdene for Kommunens Arbejdere var blevet forandrede, men Livsforholdene var ogsaa ubestrideligt blevet betydeligt dyrere i det sidste Aar. At sætte Lønnen op bidrog ganske vist ikke til at gøre Skatteprocenten mindre, men det var paa den anden Side ikke Forhøjelse af disse Lønninger, der var Skyld i, at den var saa høj, som Tilfældet var. Naar Talen var om Lønning til Kommunens Arbejdere, burde man imidlertid ikke tage overvejende Hensyn til Kommunens finansielle Status i Øjeblikket. Der kunde saa snarere spares paa andre Punkter,

-man kunde saaledes bygge noget mindre dyrt,

-og endelig saa vidt muligt sørge for, at Efterkommerne kom til at bære deres Del af Byrden.

Vestesen skulde overfor den foregaaende Taler gøre gældende, at Kommunen netop ydede sine Arbejdere Løn efter den højeste Lønsats indenfor de paagældende Fag. For Jord- og Kloakarbejdernes Vedkommende blev Lønnen - i Henhold til den forrige Aar tagne Bestemmelse - beregnet efter en Timebetaling af 35 Øre, hvilket for en 10 Timers Arbejdsdag gav 3 Kr. 50 Øre, og 21 Kr. om Ugen. Stadsingeniørens Beregning omfattede imidlertid hele Aaret, og man maatte regne med, at man ikke til enhver Tid kunde beskæftige de her omtalte Arbejdere, der altsaa af og til havde en kortere Arbejdstid. Naar han kunde finde det rigtigt, at Andragenderne henvistes til et Udvalg, var Grunden hertil den,

at der efter hans Mening burde være den samme Norm for Lønning af Arbejderne under de forskellige Udvalg. Han kunde derfor ikke være enig med Hr. Samuelson med Hensyn til Andragendet fra Gasværkets Pladsarbejdere. Hvis man vilde yde dem 10 Timers Løn for 9 Timers Arbejde, vilde man gøre Uret overfor andre af Kommunens Arbejdere.

Belysningsvæsnets Arbejdere havde selv ønsket Arbejdstiden forkortet med en Time i Vintermaanederne, medens Jordarbejderne gerne om Vinteren vilde arbejde længere, end de nu gjorde, hvilket jo imidlertid var udelukket derved, at deres Arbejde ikke kunde foregaa ved kunstigt Lys. Overfor Jord- og Kloakarbejdernes Andragende om Forkortelse af Arbejdstiden i Sommermaanederne til 9 Timer havde man fra Udvalgets Side gjort gældende, at det dog vilde være underligt at forkorte Arbejdstiden for dem om Sommeren, paa hvilket Tidspunkt de bedst kunde faa Arbejde, løvrigt havde han faaet det Indtryk, at der ikke laa saa stor Vægt paa Ønsket om Indførelsen af 9 Timers Arbejdsdagen. - Som allerede omtalt var der med Lygtetænderne allerede opnaaet en Ordning, der tilfredsstillede dem. Han skulde i denne Forbindelse gøre opmærksom paa, at der var en Mulighed for, at man i en forholdsvis nær Fremtid vilde komme ind paa automatisk Tænding og Slukning af Gadelygterne, saaledes at denne kunde dirigeres fra selve Gasværket.

Samuelson vilde ikke bestride, at der kunde være Grund til at gøre nogen Forskel paa Beregningen af Lønningerne for de Arbejdere, der kunde udføre deres Gerning ved kunstigt Lys, og dem, der ikke kunde dette. Som en Udvej skulde han henvise til, at man kunde fastsætte Lønnen for Gasværkets Pladsarbejdere til 39 Øre i Timen om Vinteren, hvorved de vilde faa en Ugeløn af 21 Kr., og paa samme Maade forhøje Timelønnen for Jordarbejderne i den korte Arbejdstid.

Simonsen maatte fastholde, at Minimumslønnen burde være 21 Kr. om Ugen. Det naturlige vilde være, at man indførte en Minimumsløn af 3 Kr. 50 Øre pr. Dag. Der vilde sikkert ikke blandt Byens Befolkning rejse sig nogen Misstemning, dersom man gjorde et saadant Skridt. De større Skatteydere fik ikke Arbejdskraft billigere, og Arbejderne i Almindelighed vilde sikkert ikke have noget imod, at Kommunens Arbejdere blev noget bedre stillede. Han skulde yderligere pege paa, at Gasværket var et saa godt Aktiv for Kommunen, at Arbejderne derude havde Krav paa en nogenlunde passende Løn. Dersom Udviklingen medførte, at det var rimeligt at gaa over til automatisk Tænding og Slukning af Gaslygterne, burde man naturligvis gøre det, men han vilde blot sige, at de af Arbejderne rejste Krav var ikke af den Beskaffenhed, at de nødvendiggjorde, at man indførte det nævnte System for derved at spare. Iøvrigt vilde han finde det rimeligt, at Arbejderne eventuelt fik Andel i den

Vinding, som Automatsystemet vilde medføre.

Jakob Jensen var allerede ifjor klar over, at man med den Ordning, man da fik med Hensyn til Lønsspørgsmaalet, snart kunde vente sig Andragender om Ændringer paa dette Omraade. Den da vedtagne Ordning tilfredsstillede ikke Arbejderne og heller ikke en Del af Byraadets Medlemmer, der ønskede, at Lønnen skulde være højere i den korte Arbejdstid. Hr. Vestesen havde sikkert misforstaaet Situationen, naar han ikke troede, at Ønsket om Indførelse af 9 Timers Arbejdsdagen var særlig brændende. Dette var tværtimod hele Sagens Kærne, og det ønskede han at lægge Udvalget paa Sinde. Man kunde ikke forlange, at Arbejderne vedblivende skulde se rolig paa, at en stor Del af deres Medmennesker havde en langt kortere Arbejdstid og en langt højere Løn end de selv. Han vilde henstille til det Udvalg, der fik med Sagen at gøre, at det satte sig i Forbindelse med Lederne af Arbejdernes Hovedorganisationer.

Vestesen slog fast, at det, det drejede sig om, var at faa en fælles Basis for Beregningen af Lønningerne for alle Kommunens Arbejdere. Naar Lønforholdene blev forskellig behandlet i de forskellige Udvalg, kunde man ikke nogensinde komme til fuld Klarhed paa det omhandlede Omraade. Alle særlige Lønbestemmelser for de under enkelte Udvalg sorterende Arbejdere fremkaldte blot Misforstaaelser. Til Hr. Simonsen vilde han sige, at man ikke med Grund kunde kalde Gasværket noget særligt fint Foretagende i økonomisk Henseende. Det var ganske vist i god Drift og gav et passende Tilskud til Kommunens Indtægter, men tog man Hensyn til, at Bygninger og Maskiner skulde forrentes og amortiseres, vilde det vise sig, at Resultatet ikke blev særlig straalende. - Han kunde iøvrigt oplyse, at der fornylig havde været ført Forhandlinger med alle Fraktioner af Arbejderne paa Gasværket, og det var lykkedes at naa til en Ordning af Arbejdsforholdene derude, der havde tilfredsstillet dem alle. Tilbage var kun Pladsarbejderne, der for kun et Aar siden havde faaet deres Lønforhold forandrede.

Simonsen kunde stadig ikke se rettere end, at man med god Grund kunde kalde Gasværket et ganske godt Aktiv for Kommunen. Skulde det store Udbytte af dette imidlertid fremskaffes ved, at man ydede en Del af Arbejderne en Ugeløn af ikke 19 Kr., vilde han foretrække, at man nøjedes med et mindre Overskud og gav Arbejderne en mere passende Løn. Var der vikelig opnaaet en for de øvrige Arbejdere tilfredsstillende Ordning med disse, havde man sikkert budt dem mere i Ugeløn end 19 Kr.

Lottrup var enig med den foregaaende Taler i, at Gasværket, selv om tilbørligt Hensyn

toges til Forrentning og Amortisation af de i dette staaende Kapitaler, maatte kaldes et ganske godt Foretagende. Gaspriserne var imidlertid ogsaa højere her end de fleste andre Steder; den indirekte Beskatning af Gasforbrugerne, der saaledes fandt Sted, maatte han beklage.

Samuelson maatte bestride, at man i al Almindelighed kunde sige, at Gaspriserne var højere her end andetsteds. Bortset fra et Par enkelte Byer, havde Landets øvrige Byer ligesaa høje Gaspriser som Aarhus.

Nørgaard forekom det, at man nærmest maatte kalde Gasværket en temmelig tarvelig Forretning, naar man tog i Betragtning, at navnlig Maskinerne, der hurtig blev slidte, maatte amortiseres meget hurtigt.

De foreliggende Andragender sendtes til Erklæring af et Udvalg bestaaende af Formanden, Samuelson og Vestesen.

